

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 169/05-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. novembra 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Alexandra Bröstla a Jána Lubyho v konaní o sťažnosti Ing. Ľ. Č., bytom K., zastúpenej advokátom JUDr. M. K., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 186/03 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. Ľ. Č. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 186/03 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 186/03 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietahov.

3. Ing. L. Č. n e p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie.

4. Okresný súd Košice I je p o v i n n ý uhradiť Ing. L. Č. trovy právneho zastúpenia v sume 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. M. K., K., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 169/05-11 z 8. júna 2005 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. L. Č. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 186/03.

Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadril okresný súd, zastúpený jeho predsedom, podaním sp. zn. Spr 2372/05 zo 7. júla 2005.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti okrem iného uviedol:

„Na Vašu žiadosť č. j. IV. ÚS 169/05-15 zo dňa 23. 6. 2005 o podanie vyjadrenia vo veci sťažnosti Ing. L. Č. na porušenie jej práva na prerokovanie veci vedenej na tunajšom súde pod sp. zn. 20 C 186/2003 bez zbytočných prieťahov Vám oznamujem, že podanie sťažovateľky, ktorá v konaní 20 C 186/2003 vystupuje na procesnej strane

navrhovateľky napadlo na súd 24. 6. 2003. Predmetom konania je určenie neplatnosti výpovede z pracovného pomeru.

Dňa 24. 10. 2003 navrhovateľka zaslala tunajšiemu súdu návrh na vydanie predbežného opatrenia, ktorým žiadala, aby súd nariadil odporcovi až do rozhodnutia súdu vo veci samej zdržať sa akýchkoľvek zásahov do pracovnoprávných vzťahov navrhovateľky s tým, že pracovný pomer naďalej trvá.

Dňa 20. 10. 2003 súd vyzval odporcu na vyjadrenie sa k podanému návrhu a dňa 27. 10. 2003 tunajšiemu súdu bolo doručené vyjadrenie odporcu k návrhu ako aj doplnenie vyjadrenia zo dňa 29. 10. 2003.

Súd uznesením zo dňa 4. 11. 2003 vyzval navrhovateľku v súlade s ust. § 43 O. s. p., aby v lehote 10 dní doplnila svoj návrh zo dňa 24. 10. 2003 o opísanie rozhodujúcich skutočností odôvodňujúcich vydanie predbežného opatrenia, podmienky dôvodnosti návrhu, ktorému sa má poskytnúť ochrana, odôvodniť nebezpečenstvo bezprostredne hroziacej ujmy a uviesť presný petit návrhu, čoho sa domáha - ako žiada, aby súd rozhodol predbežným opatrením ako aj čoho sa mieni domáhať vo veci samej.

Na základe tohto uznesenia navrhovateľka dňa 26. 11. 2003 zobrala návrh na vydanie predbežného opatrenia späť.

Súd uznesením zo dňa 30. 1. 2004 konanie o vydanie predbežného opatrenia zastavil. Uvedené uznesenie nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 1. 3. 2004.

Súd uznesením zo dňa 3. 3. 2004 nariadil pojednávanie na deň 31. 5. 2004.

Po nariadení pojednávania súd vykonával šetrenia za účelom zistenia majetkových pomerov navrhovateľky prostredníctvom Krajského riaditeľstva PZ, Dopravný inšpektorát K. ako aj Geodetického a kartografického ústavu, oddelenie katastra.

Pred samotným pojednávaním, dňa 13. 4. 2004, navrhovateľka opätovne doručila návrh na vydanie predbežného opatrenia, v ktorom žiadala zaviazat' odporcu, aby jej mesačne vyplácal sumu 3 000.- Sk, zrejme ako časť odmeny.

Dňa 4. 5. 2004 bolo doručené podanie navrhovateľky, v ktorom uvádza ďalšie nové skutočnosti (viď č. l. 115 spisu).

Dňa 31. 5. 2004 sa uskutočnilo pojednávanie, avšak z dôvodu zlyhania záznamovej techniky po 1 hod. a 15 minútach bolo odročené na deň 28. 6. 2004 a účastníci termín pojednávania vzali na vedomie.

Dňa 7. 6. 2004 došlo súdu vyjadrenie odporcu k vydaniu predbežného opatrenia, na základe ktorého súd vyzval odporcu, aby v lehote 15 dní predložil majetkové priznanie navrhovateľky a zároveň vyžiadal z Dopravného inšpektorátu K. správu o vlastníctve motorových vozidiel navrhovateľky a jej manžela ako aj správu o vlastníctve, resp. o predaji rodinného domu z Katastrálneho úradu v Ž. a Daňového úradu v Ž. o podaní daňového priznania na daň z prevodu nehnuteľnosti.

Ústne pojednávanie konané dňa 28. 6. 2004 bolo opätovne odročené na deň 19. 10. 2004 za účelom zabezpečenia dôkazných materiálov, ktoré navrhla vykonať navrhovateľka, resp. jej právny zástupca uvedené, na č. l. 147 spisu.

V termíne, do následného pojednávania dňa 19. 10. 2004, súd zabezpečil požadované dôkazné materiály a na základe vykonaných dôkazov považoval za potrebné vykonať ďalšie dôkazy a z toho dôvodu pojednávanie odročil na neurčito.

Dňa 19. 11. 2004 súd uznesením zamietol návrh na vydanie predbežného opatrenia s odôvodnením, že navrhovateľka nepreukázala naliehavosť potreby vydania predbežného opatrenia a ani neosvedčila všetky skutočnosti potrebné na vydanie predbežného opatrenia.

Voči tomuto uzneseniu navrhovateľka podala dňa 19. 11. 2004 odvolanie, na základe ktorého vec bola dňa 8. 2. 2005 predložená odvolaciemu súdu, ktorý uznesenie o predbežnom opatrení zrušil a vec vrátil dňa 7. 4. 2005 na nové prejednanie.

Dňa 2. 5. 2005 súd vyžiadal potvrdenie z Úradu práce, soc. vecí a rodiny K. o evidencii navrhovateľky ako aj prehlásenie od navrhovateľky, či je zamestnaná ako aj kópie výplatných pásov od odporcu.

Po obdržaní všetkých dôkazných materiálov a po ich oboznámení sa súd vydal predbežné opatrenie, ktorým odporcu zaviazal poskytovať navrhovateľke časť odmeny za prácu.

Voči tomuto predbežnému opatreniu sa odporca odvolal.

K danému odvolaniu navrhovateľka doručila dňa 17. 6. 2005 vyjadrenie.

Dňa 7. 7. 2005 bol spis postúpený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach.

Po právnej i skutkovej stránke vec nie je zložitá, ale vzhľadom na množstvo procesných úkonov, ako aj zabezpečovanie dôkazových materiálov, lehota na jeho vybavenie je primeraná.

Čo sa týka prekážok podľa § 107 a nasl. O. s. p. tieto sa v konaní nevyskytli.

Prieťahy v konaní nepovažujem za zbytočné prieťahy spôsobené súdom. Jediné dlhšie obdobie, od 19. 11. do 8. 2. 2005, ktoré je poznamenané nečinnosťou súdu bolo spôsobené odchodom zákonnej sudkyne JUDr. P. do dôchodku.“

Procesné úkony, ktoré uviedol predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti, zistil aj ústavný súd pri previerke súdneho spisu, ktorú vykonal na okresnom súde 10. novembra 2005.

Navyše zistil, že Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) 7. septembra 2005 vrátil spis okresnému súdu spolu s rozhodnutím zo 4. augusta 2005, ktorým uznesenie okresného súdu o predbežnom opatrení z 30. mája 2005 potvrdil.

Ďalej ústavný súd zistil, že okresný súd vo veci 14. októbra 2005 rozhodol tak, že žalobu sťažovateľky zamietol.

Právny zástupca sťažovateľky sa v stanovenej lehote nevyjadril k stanovisku predsedu okresného súdu.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu okresného súdu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov...“, a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote... podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ (II. ÚS 61/98, I. ÚS 24/03, IV. ÚS 15/03 a II. ÚS 66/03), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02 a IV. ÚS 74/02) zohľadnil tri kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria súd považuje aj povahu prejednávanej veci.

Pri vyhodnotení doterajšieho konania okresného súdu vo veci sp. zn. 20 C 186/03 podľa troch označených základných kritérií ústavný súd dospel k týmto záverom:

1. Predmetom konania je určenie neplatnosti výpovede z pracovného pomeru. Podľa názoru ústavného súdu ide o štandardnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov, ktorá nevykazuje osobitné znaky právnej a skutkovej zložitosti, podklad pre rozhodnutie tvorí súdnou praxou ustálená a používaná právna úprava, ktorá je obsiahnutá najmä v zákone č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov. Ani okresný súd vo svojom vyjadrení nepoukázal na to, že ide o skutkovo a právne zložitú vec. Na druhej strane je vychádzajúc z judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 151/04) potrebné uviesť, že takýto spor vyžaduje od všeobecného súdu osobitne starostlivý prístup, pretože v tomto konaní sa poskytuje ochrana (ak je nárok opodstatnený) právam, ktoré súvisia so živobytím a existenčnými otázkami.

2. *Správanie sťažovateľky ako účastníčky konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým k porušeniu*

základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Hoci ústavný súd na jednej strane konštatuje sťažovateľkin aktívny prístup k súdnemu konaniu a záujem oň (vo februári 2004 a máji 2005 žiadala okresný súd, aby vo veci konal), na druhej strane zistil, že doterajšia doba konania bola ovplyvnená čiastočne i jej úkonmi, na ktoré musel okresný súd reagovať. Platí to o jej návrhu na vydanie predbežného opatrenia (24. októbra 2003), ktorý vzala po výzve okresného súdu 26. novembra 2003 späť.

Ústavný súd pri hodnotení postupu sťažovateľky bral do úvahy aj to, že ako účastníčka konania nesporne má právo na procesné úkony, ktoré urobila. V dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť za predĺženie konania oprávnená osoba, ale zodpovednosť zaň v takomto prípade nemožno pripísať ani na vrub štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04).

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v namietanom konaní, pričom vzniknuté prieťahy posudzoval najmä s prihliadnutím na námietky sťažovateľky „... že napriek zákonnej lehote 30 dní na rozhodnutie o predbežnom opatrení (§ 75 ods. 4 O. s. p.) konajúci súd o predbežnom opatrení rozhodol až po uplynutí 203 dní (...)“, pričom sťažovateľka poukazuje aj na to, že nadriadený súd navyše jeho rozhodnutie pre „závažné pochybenia“ 28. februára 2005 zrušil. Podľa sťažovateľky od podania návrhu uplynul viac ako jeden rok a za toto obdobie „... súd nedokázal náležite rozhodnúť ani len o dočasnej úprave práv a povinností účastníkov konania“.

Ústavný súd konštatuje, že na konanie o návrhu na vydanie predbežného opatrenia Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“) ustanovuje pomerne krátku zákonnú lehotu, počas ktorej je potrebné o návrhu na predbežné opatrenie rozhodnúť (najneskôr do 30 dní od doručenia návrhu na predbežné opatrenie (§ 75 ods. 4 OSP), ak sa má dosiahnuť účel a zmysel tohto zabezpečovacieho inštitútu v občianskom súdnom konaní (napr. IV. ÚS 105/04, IV. ÚS 124/05), čo v prípade okresného súdu nebolo dodržané, pretože o návrhu sťažovateľky z 13. apríla 2004 rozhodol až 19. novembra 2004, toto rozhodnutie bolo na základe podaného odvolania nadriadeným súdom zrušené a o predbežnom opatrení

právoplatne rozhodol až 30. mája 2005, teda po uplynutí viac ako 13 mesiacov od podania návrhu.

Okrem toho ústavný súd zistil, že okresný súd bol vo veci aj nečinný bez akejkoľvek zákonnej prekážky, a to v období od 24. júna 2003, t. j. od doručenia žaloby okresnému súdu, do 20. októbra 2003, keď vyzval žalovanú na vyjadrenie k žalobe, a od 19. novembra 2004, keď proti jeho rozhodnutiu o predbežnom opatrení podala sťažovateľka odvolanie, do 8. februára 2005, keď predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní, čo priznal aj jeho predseda vo svojom vyjadrení.

Hoci okresný súd v priebehu konania nariadil viac pojednávaní a v merite veci aj 14. októbra 2005 rozhodol, toto rozhodnutie dosiaľ nenadobudlo právoplatnosť.

Vychádzajúc z uvedených zistení ústavný súd dospel k záveru, že v označenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal.

Keďže k porušeniu základného práva sťažovateľky došlo neefektívnym konaním a nekonaním okresného súdu, ústavný súd mu prikázal vo veci konať bez zbytočných priet'ahov.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľky, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

Sťažovateľka žiadala, aby jej bolo priznané finančné zadosťučinenie vo výške 100 000 Sk, ktoré odôvodnila najmä tým, že „*Od apríla 2004 Okresný súd Košice I nerozhodol ani len o predbežnom opatrení a tým nedošlo k náležitej súdnej ochrane práv a právom chránených záujmov sťažovateľky (...)*“.

Podľa § 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Z ustanovenia čl. 127 ods. 3 ústavy vyplýva, že ústavný súd môže, avšak nemusí priznať primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade výrok o porušení základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázaní povinnosti okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov, a priznaní úhrady trov konania za dostatočné opatrenia na nápravu stavu spôsobeného porušením označených práv. Do úvahy zobral najmä celkovú dĺžku sporu (dva roky), ako aj to, že sťažovateľkou namietané konanie o predbežnom opatrení v čase prejednávania sťažnosti na ústavnom súde bolo už právoplatne skončené.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. M. K. Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2004, ktorá bola 15 008 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2005 (prevzatie a prípravu zastúpenia, spísanie sťažnosti) v súlade s § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení vyhlášky č. 279/2005 Z. z. (ďalej len „vyhláška“) vo výške 2 501 Sk a 2 x 150 Sk režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Úhrada bola priznaná v celkovej sume 5 302 Sk.

Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. novembra 2005